

AKADEMICKÝ
BULLETIN

Akademie věd
České republiky

interní e-magazín AV ČR – 04 2023

A
B

ERC GRANTY

For
English,
click
here

Jak dosáhnout na podporu, kterou získávají jen ti nejlepší

Vyšší investice do vědy
posílí potenciál Česka

Zapojte své pracoviště
do Veletrhu vědy

Nakladatelství Academia
uspělo v Magnesii Liteře

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

ráda bych vás přivítala u dubnového čísla interního e-magazínu *AB / Akademický bulletin*. Jeho hlavní téma se tentokrát věnuje grantům Evropské rady pro výzkum. Na konci března se kolegové Pavel a Tomáš Jungwirthovi stali držiteli ERC Advanced grantů. Jde o mimořádný úspěch nejen Akademie věd ČR, ale i české vědy jako takové.

Granty Evropské rady pro výzkum platí v Evropě i ve světě za doklad nejvyšší kvality. Ve zmíněné kategorii Advanced na ně v Evropské unii dosáhne ročně jen zhruba dvě stě vědců. Dosud podpořily ERC granty více než 12 tisíc projektů a více než 10 tisíc vědců a vědkyň. Hodnotící panely posuzovaly 100 tisíc žádostí. Uspěje tedy zhruba každý desátý. Pro výzkumníky je proto zařazení do výběrového programu oceněním jejich práce.

Místopředsedové v rozhovorech vysvětlují, že výzkumy, které mají u hodnotitelů potenciál uspět, se musejí zakládat na neotřelé myšlenky a novátorském přístupu. Ze zkušenosti hodnotitelky v jednom z ERC panelů jejich pohled sdílím. Jiná cesta k úspěšné žádosti není: hlavními kritérii jsou kvalita a originalita, preferuje se *high risk-high gain* přístup, samozřejmě dobře zdůvodněný a podložený.

Vědci a vědkyně z českých institucí jsou ale v počtu získaných grantů za zahraničními výzkumníky stále pozadu. Především proto, že málo o tyto granty žádají. V roce 2021 proto z iniciativy Akademie věd ČR a Univerzity Karlovy vznikla expertní skupina, která žadatelům poskytuje podporu. Věřím, že i díky ní se povede rozšířit „rodinu“ 41 grantů ERC, jež od roku 2009 zaměřily na pracoviště Akademie věd ČR, o další úspěšné žádosti.

Přeji vám inspirativní čtení.

Eva Zažímalová

Dear colleagues,

I would like to welcome you to the April issue of our e-magazine. The main story is about European Research Council (ERC) grants. At the end of March, our colleagues Pavel and Tomáš Jungwirth were each awarded an ERC Advanced Grant. This is an extraordinary success not only for the Czech Academy of Sciences, but also for the Czech scientific community as a whole.

ERC grants are of the highest standard in Europe. In the Advanced category, only about 200 researchers in the EU receive them each year. To date, ERC grants have supported more than 12,000 projects and more than 10,000 researchers. One hundred thousand applications have been assessed by evaluation panels. One in ten is successful. For researchers, being selected for the programme is a high recognition of their work.

In the main story, the Vice Presidents of the CAS explain that research that has the potential to succeed with the evaluators must be based on novel ideas and an innovative approach to solving research questions. From my experience as an evaluator on one of the ERC panels, I share this opinion. There is no other way to succeed: quality and originality are the main criteria.

However, researchers from Czech institutions are still behind in terms of success rates compared to colleagues from abroad. Therefore, in 2021, on the initiative of the CAS and Charles University, an expert group was established to provide support to applicants. I believe that it will help expand the “family” of 41 ERC grants that CAS institutes have brought home since 2009.

I wish you an inspiring read.

Eva Zažímalová

EDITORIAL

Úvodní slovo – Eva Zažímalová
předsedkyně Akademie věd ČR 2

KRÁTKÉ ZPRÁVY

Z Akademie 4

TÉMA

Hvězdné granty pro nejlepší z nejlepších
Granty Evropské rady pro výzkum představují pro vědce a vědkyně jednu z nejvyšších badatelských met. Podporují jen kvalitní a originální projekty a není lehké na ně dosáhnout. Výzkumníci z Akademie věd ČR jich dosud získali 41. Jak jejich počet rozšířit? Jak připravit úspěšnou žádost o ERC grant? 6

Granty Evropské rady pro výzkum:
neostýchat se a prostě to zkusit 9

NÁZORY

Veletrh vědy: naše pracoviště
nebude chybět 12

KNIHY

Nové knihy 14

Kniha Dějiny lidí z Nakladatelství
Academia získala cenu Magnesia Litera 15

TOPIC

ERC grants for the very best scientists
ERC grants represent one of the highest funding accolades for researchers. They support only high-quality, innovative projects and aren't easy to obtain. Researchers from the CAS have received 41 ERC grants to date. Is there a way to increase this number? And how can CAS researchers prepare a successful ERC grant application? 16

ERC grants: Don't be shy and keep it 19

SUMMARY

Věda fotogenická 22

**VĚDA
NA DOSAH**

**Poslouchejte podcast
Akademie věd ČR**

Inspirativní rozhovory s vědci a vědkyněmi

Google Podcasts Spotify Apple Podcasts

Akademie věd České republiky

Ústav pro hydrodynamiku oslavil 70 let existence vědeckou konferencí

Poznatky z Národního parku Šumava či příspěvky o historii a současném výzkumu [Ústavu pro hydrodynamiku AV ČR](#) zazněly na konferenci k výročí jeho založení. Konala se 31. března 2023 v budově Českého svazu vědeckotechnických společností na pražské Novotného lávce. Symbolicky tak oslavila jubileum pracoviště, jež se zabývá výzkumem vody, na místě obklopeném Vltavou. „Bez vody by neexistoval život na Zemi. Voda je ale i zrcadlem toho, jak se lidé na Zemi chovají,“ upozornila Eva Zažímalová.

Více se dočtete [zde](#) »

Akademie věd ČR ocenila francouzského experta na středověkou filozofii Alaina de Libery

Středověká logika, metafyzika, epistemologie a filozofická teologie jsou oblastmi výzkumů francouzského vědce Alaina de Libery. Za přínos filozofii jej Akademie věd ČR ocenila 19. dubna 2023 medailí Josefa Dobrovského za zásluhy ve filologických a filozofických vědách. Ceremoniál se konal v Akademii věd ČR na Národní třídě v Praze. Alain de Libera se zabývá recepcí antické a arabské filozofie v latinském středověku a fenomény přenosu filozofického poznání a vědění. V poslední době propojuje historicko-filozofické bádání s aktuálními otázkami a pokouší se odhalovat kořeny konceptů současného filozofického myšlení.

Více se dočtete [zde](#) »

Větší investice do vědy posílí potenciál země, zaznělo na Sněmu

Chystaný zákon o výzkumu, vývoji, inovacích a transferu znalostí, výhled financování Akademie věd ČR ze státního rozpočtu na příští roky i nedávné úspěchy vědců z jejich pracovišť. Nejen tato témata zazněla 18. dubna 2023 v pražském Národním domě na Vinohradech na LXI. zasedání Akademického sněmu. Tradičně se ho zúčastnili i představitelé české politiky včetně ministryně pro vědu, výzkum a inovace Heleny Langšádlové. Předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová podtrhla význam chystaného zákona o výzkumu, vývoji, inovacích a transferu znalostí. Jeho cíli jsou vytvoření legislativního rámce pro transfer znalostí a technologií nebo příprava nových Národních priorit orientovaného výzkumu. Na transfer a přenos poznatků do praxe klade Akademie věd ČR dlouhodobě důraz. Přístup k transferu zde získává novou, silnější dynamiku. „Naši vizí je vytvořit systémové podmínky, aby se důležité objevy, které učinili vědci v České republice a financovali je naši daňoví poplatníci, také v Česku realizovaly,“ řekla Eva Zažímalová.

Více se dočtete [zde](#) »

Předsedkyně Eva Zažímalová navštívila Slovanský ústav AV ČR

Kniha *Poloostrov Krym: od křížovatký kultur k ruské kolonii*, databáze jihokarpatských nářečí nebo *Velký česko-ruský slovník*. Nejen tyto výstupy, náplň práce [Slovanského ústavu AV ČR](#) či zapojení ukrajinských badatelek, které uprchly před válkou, představil 26. dubna 2023 ředitel Václav Čermák Evě Zažímalové. Předsedkyně tak navázala na návštěvy přerušené při pandemii covidu-19.

Více se dočtete [zde »](#)

Ke zprávě o stavu klimatu v Evropě 2022 přispěli i vědci z CzechGlobe

Loňské počasí v Evropě přineslo extrémy, které měly negativní dopad jak na lidské zdraví, tak na mnohé obory lidského konání. Zprávu o stavu klimatu v Evropě v roce 2022 zveřejnili vědci, kteří se podílejí na projektu [Copernicus](#). Zmiňují, že zvyšující se extremita počasí odpovídá predikcím klimatických modelů. Na projektu participují i odborníci z [Ústavu výzkumu globální změny AV ČR – CzechGlobe](#).

Více se dočtete [zde »](#)

Vědecká rada navštívila Centrum strukturní a funkční genomiky rostlin

Centrum strukturní a funkční genomiky rostlin [Ústavu experimentální botaniky AV ČR](#) v Olomouci navštívila 13. dubna 2023 Vědecká rada AV ČR. Její členové si prohlédli Aplikační laboratoř pro zemědělský výzkum se špičkovým přístrojovým vybavením. Jde o první pracoviště Akademie věd v Česku, které propojuje vědce se šlechtiteli.

Více se dočtete [zde »](#)

Vědci prozkoumají v novém programu Strategie AV21 dynamiku naší planety

Už více než padesát let patří 22. duben oslavám Dne Země. Modrou planetu stojí za to oslavovat z různých důvodů – je totiž unikátní i svou dynamikou. Právě jí se věnuje nový program Strategie AV21 [Dynamická planeta Země](#). Jeho náplň představil 21. dubna 2023 na setkání koordinátorů Aleš Špičák, ředitel [Geofyzikálního ústavu AV ČR](#). Pohledem na Zemi zvenčí se můžeme kochat každodenně. Do charakteru krajiny se ale vepisují procesy, které nevidíme. Vnitřní dynamika Země umožnila vznik života i ložisek nerostných surovin a zdrojů energie, zároveň ale často dává znát svou sílu v podobě zemětřesení či sopečných erupcí.

Více se dočtete [zde »](#)

HVĚZDNÉ GRANTY PRO NEJLEPŠÍ Z NEJLEPŠÍCH

Originální myšlenky a skvěle napsaná žádost. Bez toho lze jen těžko získat některý z grantů Evropské rady pro výzkum. Jak uspět v tvrdé konkurenci a vylepšit své šance na velkorysou finanční podporu? Proč zaostáváme za dalšími zeměmi Evropské unie?

Granty [Evropské rady pro výzkum](#) (European Research Council – ERC) představují bez nadsázky *crème de la crème*, tedy nejlepší z nejlepších účelových podpor pro evropské vědce a vědkyně. Financují výzkumy ve všech vědních oblastech, které mají šanci překročit hranice současného poznání a tvořit dějiny. Není proto divu, že smetánku „slíznou“ opravdu jen nejlepší z nejlepších.

JEDINÉ KRITÉRIUM? KVALITA

Evropská rada pro výzkum od roku 2007 podporuje tzv. *frontier research* – tedy bádání, které směřuje k průkopnickým objevům. Základním principem je *bottom-up*, tj. financování projektů individuálních vědců a jejich týmů bez předepisování jakýchkoli tematických priorit. ERC můžeme považovat za jednu z neúspěšnějších součástí rámcových programů Evropské unie pro výzkum a inovace.

Financování grantů prošlo od sedmého rámcového programu „Myšlenky“ přes „Horizont 2020“ až k současnému devátému rámcovému programu „[Horizont Evropa](#)“. Společně s akcemi Marie Skłodowska-Curie a výzkumnými infrastrukturami tvoří [první pilíř](#), který se zaměřuje na excelentní vědu.

Dosud podpořily ERC granty více než 12 tisíc projektů a více než 10 tisíc vědců a vědkyň. Hodnotící panely posuzovaly stovku tisíc žádostí. Pro roky 2021–2027 hospodaří Evropská rada pro výzkum s částkou 16 miliard eur – tedy 17 % rozpočtu Horizont Evropa. Z této sumy přibližně dvě třetiny připadají na podporu vědců a vědkyň do 12 let od získání doktorského titulu.

„Žádat o grant mohou badatelé z celého světa pod podmínkou, že se jejich výzkum odehraje z větší části v instituci členské země Evropské unie – případně ve státě, který je přidružený k rámcovému programu. Jediným kritériem hodnocení je kvalita a potenciál návrhu i hlavního řešitele,“ vysvětluje Eva Zažímalová. Předsedkyně Akademie věd ČR byla v minulosti hodnotitelkou Evropské rady

pro výzkum v jednom z panelů a od roku 2021 je [členkou](#) nezávislé poradní vědecké skupiny Evropské komise. Sedmičlenná skupina vědeckých poradců (Group of Chief Scientific Advisors) pomáhá s tvorbou politik Evropské unie.

OD NOVÁČKŮ AŽ PO MATADORY

ERC poskytuje pět typů grantů. Podporuje vědce v různých fázích jejich kariér, myslí ale i na vědecké týmy a využití výstupů zafinancovaných projektů.

Hned dva z grantů směřují k badatelským nadějím. ERC Starting granty pro vědce v době 2–7 let od obhajoby jejich doktorského titulu podpoří výzkumy částkou až 1,5 milionu eur na období pěti let. Žádosti o ERC Consolidator granty, jež se pojí s částkou až dva miliony eur, mohou podávat ti, kteří mají doktorský titul od 7 do 12 let.

Vědci, kteří si už vydobyli mezinárodní uznání, mohou dosáhnout na ERC Advanced granty a 2,5 milionu eur na pětileté projekty. Spolupráci badatelů na interdisciplinární úrovni podporuje Synergy grant – skupinu 2–4 řešitelů a jejich týmů při práci na šestiletém projektu podpoří částkou až 10 milionů eur.

Eva Zažímalová vysvětluje, že podstatou unikátního grantového schématu je propojovat obory a disciplíny a umožnit tak nekonvenční přístupy. „Úspěšní řešitelé všech typů grantů ERC navíc mohou po skončení projektů zažádat o sto padesát tisíc eur na období osmnácti měsíců ve formě Proof of Concept grantu, který podporuje využití výsledků a jejich uvedení do praxe.“ Dodává jako doklad toho, že Evropská rada pro výzkum oceňuje i přenos vědeckých výsledků do praxe, na který Akademie věd ČR klade důraz dlouhodobě.

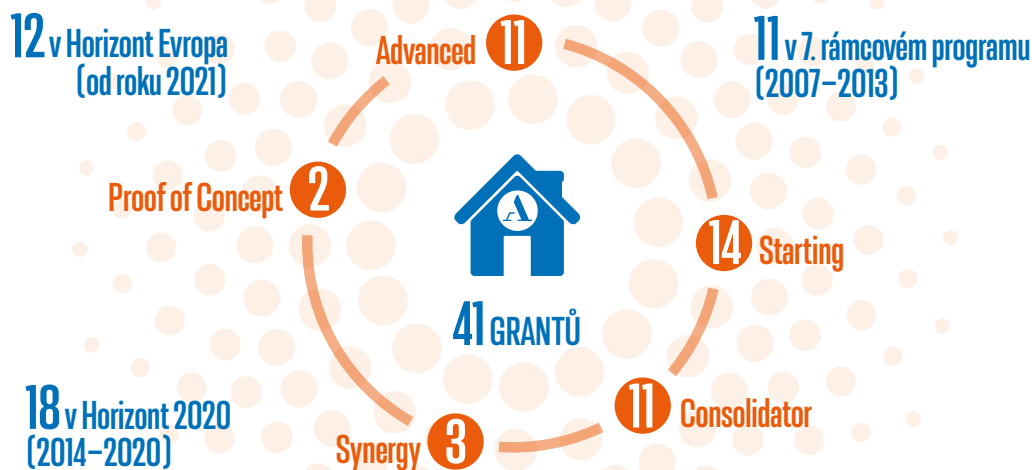
ERC podporuje také rovné příležitosti. Žadatelé a žadatelky tak mohou u Starting a Consolidator grantů požádat o prodloužení lhůty, která se týká doby od udělení titulu, z důvodu mateřské či rodičovské dovolené i případné dlouhodobé nemoci.

GRANTY PRO NEJLEPŠÍ V AKADEMII VĚD

ALTERMAG, MEMPOP, InterMet. Pro nezainteresovaného čtenáře tajemná hesla jsou příklady akronymů projektů úspěšných řešitelů z pracovišť Akademie věd ČR, >

GRANTY EVROPSKÉ RADY PRO VÝZKUM: JAK SI VEDE AKADEMIE VĚD?

kteří ERC podpořilo z programu Horizont Evropa. Je jich zatím celkem 12 a najdeme zde zástupce všech typů grantů.

Nejnovější úspěch našich vědců nedávno obletěl celé vědecké Česko. Advanced granty totiž [získali bratři Pavel a Tomáš Jungwirthovi](#). Kromě vysoké badatelské erudice své rodiny tím navíc dokázali dvě prvenství. Tomáš Jungwirth z [Fyzikálního ústavu AV ČR](#) se stal prvním Čechem, který Advanced grant získal podruhé, pracoviště Pavla Jungwirtha, [Ústav organické chemie a biochemie AV ČR](#), se s třemi Advanced granty zařadilo mezi špičková česká vědecká pracoviště.

V současnosti v naší instituci působí sedm řešitelů a čtyři řešitelky ERC grantů v programu Horizont Evropa – kromě zmíněných pracovišť například z [Biotechnologického ústavu](#), [Biologického centra](#) nebo [Etnologického ústavu](#). Seznam úspěšných žadatelů o ERC granty naleznete [zde](#).

Částky pocházející z ERC grantů jsou nezanedbatelnou položkou pro vědce i jejich pracoviště. Evropská rada pro výzkum podpořila od svého založení k říjnu roku 2022 celkem 64 českých projektů částkou téměř 100 milionů

eur. V evropském srovnání ovšem Česká republika v počtu těchto grantů zaostává. Podobné číslo jako celé Česko měla k loňskému roku například Univerzita v Helsinkách. Množství podaných žádostí i jejich míra úspěšnosti ale vykazuje stoupající tendenci.

Ve snaze více zúročit grantový potenciál českých vědců a vědkyň založila Akademie věd ČR ve spolupráci s Univerzitou Karlovou počátkem roku 2021 [expertní skupinu](#) na podporu žadatelů ve výzvách ERC. Jejím úkolem je pomoci badatelům s přípravou odborné části žádosti.

„Skutečně radit – a také motivovat k větší účasti českých vědců v ERC grantech – mohou jen nejlepší z nejlepších. Kritéria jsou náročná, uspěje zhruba každá desátá podaná žádost. V expertní skupině jsou proto pouze osobnosti, které mají přímou zkušenost s hodnocením nebo řešením projektů Evropské rady pro výzkum,“ zdůrazňuje předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová.

O svůj pohled na ERC granty se v následujících rozhovorech na str. 9–10 podělili místopředsdkyně a místopředsedové Akademie věd ČR tří vědních oblastí.

DVA BRATŘI JUNGWIRTHOVÉ, DVA GRANTY VE VÝŠI 120 MILIONŮ KORUN

Kromě rodičů mají od letošního roku bratři Pavel a Tomáš Jungwirthovi společného ještě něco dalšího. Oba vědci se stali držiteli grantů Evropské rady pro výzkum – ERC Advanced Grant. Fyzikální chemik **Pavel Jungwirth** z [Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR](#) uspěl s projektem zaměřeným na modelování působení iontů v biologickém prostředí, fyzik **Tomáš Jungwirth** z [Fyzikálního ústavu AV ČR](#) zaujal objevem altermagnetů. ERC granty, jejichž nové nositele vyhlásila 30. března 2023 Evropská rada pro výzkum, platí v Evropě i ve světě za doklad kvality výzkumu. V kategorii Advanced na ně v EU dosáhne ročně jen na dvě stě vědců.

Více se dočtete [zde](#) »

GRANTY EVROPSKÉ RADY PRO VÝZKUM: NEOSTÝCHAT SE A PROSTĚ TO ZKOUŠET

1. Jaký projekt, který získal některý z ERC grantů ve vaší vědní oblasti, byste vyzdvihl/a?
2. Podléhá udělování ERC grantů „trendům“? Jde odhadnout, jaké projekty mají vyšší šanci na úspěch?
3. Co je předpokladem k úspěšné žádosti? Co byste kolegům a kolegyním poradil/a, aby se zvýšily jejich šance? Na co se mají připravit?

Ilona Müllerová

místopředsedkyně Akademie věd ČR,
Ústav přístrojové techniky AV ČR

1. Vědci a vědkyně z první vědní oblasti řešili či řeší sedm projektů podporovaných Evropskou radou pro výzkum. Tomáš Jungwirth z [Fyzikálního ústavu](#) získal jeden z ERC grantů už v roce 2011, úspěšný je [Matematický ústav](#) se dvěma projekty nebo [Ústav přístrojové techniky](#). Získání ERC grantu je obrovský úspěch, a je tedy nemožné vyzdvihnout jeden z nich. Oborově nejbližší je mi ale projekt Tomáše Čižmára z Ústavu přístrojové techniky. Zabývá se holografickou endoskopií pro využití především v neurologii. Tomáš Čižmár získal *Proof of Concept grant*, který navazuje na jeho ERC Consolidator grant z roku 2016. Neurologické poruchy jsou jednou z nejzávažnějších společenských zátěží. WHO uvádí, že mrtvice je druhou nejčastější příčinou úmrtí – ročně na ni zemře přibližně 6,5 milionu lidí. Přibližně padesát procent přeživších zůstane chronicky postižených. Výzkum Tomáše Čižmára by měl přinést

nástroj, s jehož pomocí půjde tajemství těchto závažných onemocnění poodhalit a pomoci v jejich léčbě i prevenci.

2. Spíše ne. Úspěšný kandidát musí mít kvalitní vědecký životopis v daném oboru a není snadné narychlo přejít do jiné oblasti. Může ale reagovat na aktuální výzvy a další výzkum směřovat s ohledem na pozitivní dopad na společnost. Pokud vím, Vědecká rada ERC nestanovuje pro danou výzvu prioritní směry. Pravda ale je, že aktualizuje strukturu hodnoticích panelů podle témat přihlášek z minulých let či vědeckých trendů, které odborníci z ERC zaznamenají.
3. Důležitá je kvalita práce, dosažené výsledky či uznání mezinárodní komunity. Své výsledky mohou žadatelé také porovnávat s úspěšnými řešiteli. „Naše“ přihlášky bohužel často neprojdou prvním kolem. V něm se kromě dosavadních výsledků hodnotí shrnutí návrhu. Zde máme největší prostor pro zlepšení. Projekt musí být napsaný přesvědčivě a srozumitelně i pro hodnotitele, kteří nejsou přímo z daného oboru. Žadatel musí prokázat, že je jeho projekt průlomový, a zdůraznit význam dosažených výsledků. Na psaní projektu by si zkrátka měl vyčlenit dostatek času.

Zdeněk Havlas

místopředseda Akademie věd ČR,
Ústav organické chemie a biochemie AV ČR

1. Už samo získání některého z ERC grantů stojí za ocenění. Pokud jsem ale „přitlačen“ k výběru jednoho či několika z nich, dělám tak s vědomím, že někomu ubližuji. Tedy čistě osobně a zaujatě: líbí se mi dva Starting granty. První je [projekt](#) kolegyně [Hany Macíčkové Cahové](#) z mého domovského pracoviště s akronymem StressRnAction o ochranných

čepičkách nekanonických RNA. Druhý [Tomáše Slaniny](#), rovněž z [Ústavu organické chemie a biochemie](#), s akronymem SOLLBATT zkoumá ukládání elektronů do chemických vazeb. Přinést by měl nové molekulární solární elektrické baterie.

2. Jeden trend je jasný: projekty musejí mít vysokou úroveň originality. S projekty typu „už dvacet let pracuji na ...“ uspět nejde. Návrhy, které míří na módní témata, asi mají jistou výhodu, ale pokaždé to neplatí. Pokud někdo chce uspět, musí přemýšlet o originalitě, co nového chce studovat a vyzkoumat.

3. Žadatel musí hlavně přemýšlet o výběru svého tématu a v čem může nabídnout lepší projekt než konkurenti. Musí umět projekt prezentovat jednoduše i pro odborníky z trošičku jiných oborů a přitom přesně formulovat. Zbytečně návrh nenafukovat. Aktuálně oponují jeden Starting Grant a návrh zabírá jen pár stránek velice dobře volených vět. Jak už jsem zdůraznil, nejdůležitější je přemýšlet o originalitě otázek k vědeckému bádání. Výsledky musejí posunout bádání v oboru. Nebo to alespoň musejí slibovat – tak bychom ale přemýšlet neměli.

Ondřej Beránek místopředseda Akademie věd ČR, Orientální ústav AV ČR

1. Záludná otázka – je totiž zapotřebí vyzdvihnout všechny. Zisk ERC grantu u nás bohužel – napříč obory – zatím není tak běžná věc, aby člověk mohl bez otálení některé zmínit a jiné zamčket. Všichni nositelé, v tomto případě za humanitní a sociální vědy, si zaslouží uznání a dík, ať už rozvíjejí témata historická, antropologická či třeba ekonomická.

2. Nemyslím si, že jde o „trendy“ a že lze úspěch odhadovat. Samozřejmě, někdy může být užitečné podat návrh rozvíjející témata, která momentálně „frčí“. Typicky například migrace, velká data, kyberbezpečnost a podobně. I tak je ale rozhodování do značné míry nahodilé a lze uspět i s tématy, která jdou naopak proti trendům a třeba zpochybňují něco, co se už dlouho považuje za dogma. Obecně

se v ERC cení novost a originalita a nejvyšší entuziasmus vzbuzují řešitelé, kteří přemýšlejí takzvaně *outside the box* a přinášejí něco, co ještě nikdo nezkusil.

3. Hlavní je neostýchat se a prostě to zkusit. Máme vědkyně a vědce se skvělým vzděláním a předpoklady. Pokud mají nějaký převratný nápad, jasné výzkumné hypotézy a soubor nových výzkumných otázek, které se vymykají tomu, „co už známe“, a tomu, co dělali dosud, už to jsou první krůčky k úspěchu. Určitě je také dobré do výzkumného týmu zahrnout juniorní badatele, včetně doktorských studentů, jejichž podíl na výzkumu vyvrcholí disertací. Co se týče samotného přihlašovacího procesu, Akademie věd ve spolupráci s dalšími institucemi pravidelně pořádá semináře a workshopy, na nichž si uchazeči mohou své nápady a přihlášky nechat projít zpětnou vazbou a „vyladit“. Samozřejmě, důležité je nepodcenit ústní pohovor. Tak směle do toho – neúspěch se odpoúští a úspěch může změnit váš život i vaši disciplínu!

USILUJETE O ERC GRANT? OBRAŤTE SE NA KANCELÁŘ AKADEMIE VĚD ČR

Aktuality ze světa Evropského výzkumného prostoru (European Research Area) zprostředkovává vědcům a vědkyním oddělení pro Evropský výzkumný prostor Odboru mezinárodní spolupráce Kanceláře Akademie věd ČR na příslušných webových stránkách. Jejich prostřednictvím se můžete přihlásit také k odběru týdně rozesílaného [newsletteru](#). „Zvažujete-li podání některého z grantů Evropské rady pro výzkum, můžete se obrátit na pracovníky našeho oddělení. Rádi vám poskytneme bližší informace,“ říká ředitelka Odboru mezinárodní spolupráce KAV ČR Julie Smilnická. Takzvaný národní kontaktní bod pro ERC zajišťuje [Technologické centrum Praha](#), které mimo jiné pořádá semináře a přednášky k problematice Evropské rady pro výzkum a jejích grantů.

A VĚDA A VÝZKUM

Akademie věd
České republiky

Oficiální magazín AV ČR

Populárně-naučné časopisy ZDARMA

Všechna periodika, která Akademie věd ČR vydává, jsou zdarma
online na stránkách www.avcr.cz/casopisy.

www.avcr.cz

VELETRH VĚDY:

naše pracoviště nebude chybět

Začátkem června se chystá další ročník Veletrhu vědy, největší populárně-naučné akce v Česku. **Proč se do něj před lety zapojil Ústav fotoniky a elektroniky AV ČR a z jakého důvodu na něm nechce chybět ani letos, popisuje Petra Palečková.**

První [Veletrh vědy](#) se konal v roce 2015. Pro velký zájem se zařadil mezi pravidelné akce Akademie věd ČR. Během dalších ročníků jeho význam rostl a v roce 2017 jej navštívilo úctyhodných 17 tisíc návštěvníků. Akademie věd ČR navíc dokázala Veletrh vědy spojit se jmény známých osobností, jako byl například Václav Moravec, který moderoval diskuze.

V [Ústavu fotoniky a elektroniky AV ČR](#) jsme se rozhodli, že si účast na veletrhu vyzkoušíme, a v roce 2018 se poprvé zapojili jako vystavovatelé. V roce 2019 jsme se na něm objevili podruhé, potřetí jsme vystavovali kvůli covidu-19 až v roce 2022. Letos se účastníme opět a už se těšíme.

PŘIPRAVIT, KE STARTU, POZOOOR...

Veletrh vědy je velká akce, a tak přípravu není radno podceňovat. Vždy po jeho skončení mi běhají hlavou nápady, které si zapisuji s úmyslem, že se k nim brzy vrátím. Ostatní stánky na veletrhu jsou totiž nekonečnou inspirací! No ale znáte to... Konkrétnější obrysy náš stánek dostává až na přelomu ledna a února dalšího roku. Náš ústav provádí výzkum v šesti týmech a každý rok návštěvníkům dva z nich představujeme na veletrhu.

To, že Marta Dlouhá ze [Střediska společných činností AV ČR](#) po nás požaduje vyplněný formulář k Veletrhu vědy do konce března, je impulzem, abychom se detailněji zamysleli, co budeme prezentovat a jak. S kolegy si řekneme, jakou oblast výzkumu návštěvníkům ukážeme a jaké k tomu potřebujeme přístroje a exponáty. Kolik lidí z každého týmu bude potřeba během veletrhu, kolik na přípravu stánku, kolik na sklizení. Také jaký inventář (stoly, židle, skříňky apod.) bude nutný. Do formuláře vše zadáme, následně už pracujeme na konkrétních krocích. No a začátkem června to vypukne.

Například loni jsme návštěvníkům ukazovali, co je fotonická čokoláda, jak ji vyrobíme a jestli se dá sníst. K tomu jsme vysvětlovali, jak souvisí s optickými biosenzory. Je povzbuzující vidět, jak lidé hltají, co jim říkáte, a žasnou, co vše jim věda může přinést – a pak přijde k vašemu stánku televize a chce s vámi natočit rozhovor. Tohle prostě chcete.

SPOLUPRÁCE NÁS POSILUJE A ROZVÍJÍ

Veletrh vědy považujeme (společně s podzimním Týdnem Akademie věd ČR) za nejdůležitější PR aktivitu našeho ústavu. Jednak můžeme oslovit laickou veřejnost (děti, studenty, lidi v produktivním věku, seniory, rodiny s dětmi) a jednak se této cílové skupiny na jednom místě soustředí skutečně velký počet – v roce 2019 šlo o 30 tisíc návštěvníků a jejich počet každý rok stoupá. Tolik lidí má šanci nás na veletrhu poznat a seznámit se s tím, co děláme, což je skvělé.

Veletrh vědy přináší i další benefity. Například se potkáváme s lidmi z Akademie věd ČR, s nimiž spolupracujeme, a také se seznámíme s dalšími ústavu. Pomáhá nám to v networkingu, vyměňujeme si zkušenosti, sdílíme akce nebo se inspirujeme, spolupracujeme na projektech. Můžeme se potkat i se soukromými subjekty, i když tuto možnost jsme zatím u nás úplně nevyužili, možná letos. Veletrh je událostí i pro média. Láká televizní i rozhlasové moderátory, kteří se vydávají do centra dění, točí rozhovory a dělají reportáže. To vše je pro nás reklama zdarma.

Velký dík patří za skvělou organizaci a hladký průběh Středisku společných činností AV ČR. Poděkovat musím také vědeckým kolegům, kteří každý rok odvedou na veletrhu vynikající práci. Bez nich by to nešlo.

Takže u nás v Ústavu fotoniky a elektroniky AV ČR není o čem přemýšlet. Veletrh vědy je největší vědecká událost v Česku a my na ní chceme být.

A-Fest

Akademický multžánrový hudební festival

Archeologický ústav AV ČR Praha, ústav přístrojové techniky AV ČR a SŠP AV ČR Vás srdečně zvou na Akademický multžánrový hudební festival skupin, v nichž účinkují zaměstnanci Akademie věd ČR.

17. 6. 2023 od 12.00 do 20.00 / Archeologický ústav Praha, Letenská 4

PŘIHLÁŠENÍ

Draží přátelé hudebníci z řad Akademie věd ČR, rádi bychom vás pozvali k vystoupení na dalším ročníku Akademického hudebního festivalu A-Fest v prostorách Archeologického ústavu AV ČR, Praha.

Podmínkou účasti je, jako v minulých ročnících, aby alespoň jeden z členů hudebního uskupení byl zaměstnancem některého z pracovišť AV ČR.

Vystoupit lze na venkovním pódiu se zvukovou aparaturou, nebo v sále knihovny pro komorní hudbu.

Dáme přednost těm, kteří se neúčastnili ročníku 2022.

V případě vašeho zájmu nám napište na: secretary@isibrno.cz

Těšíme se na vás!

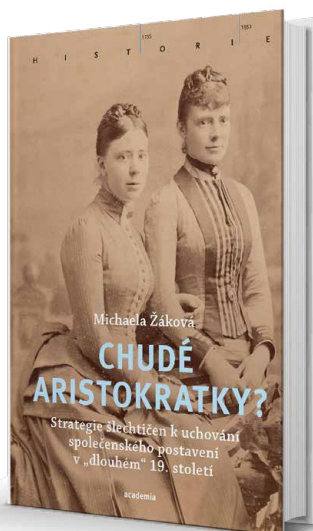
CESNET Day – Akademie věd ČR 2023

cesnet
■■■■■

Sdružení CESNET společně s Komisí pro informační technologie AV ČR připravily v pořadí již čtvrtý odborný seminář **CESNET Day**. Uskuteční se **31. května 2023** ve **Fyzikálním ústavu AV ČR**, Pod Vodárenskou věží 2531/3, Praha 8. Registrovat se můžete do **20. května 2023**, účast na semináři je pouze prezenční. Více informací naleznete [zde](#) »

Změna programu: Neurovědkyně Anne M. Andrews navštíví Česko až v říjnu

V březnovém čísle našeho interního e-časopisu jsme informovali, že v květnu 2023 navštíví Prahu americká profesorka psychiatrie, chemie a biochemie na Kalifornské univerzitě v Los Angeles **Anne M. Andrews**. **Namísto původního termínu přijede v říjnu**. Program zůstává stejný: přednášet bude studentům základních a středních škol, vědcům i veřejnosti na téma Brain is not a computer. Podrobnější informace budou zveřejněny.

CHUDÉ ARISTOKRATKY?

Strategie šlechticů k uchování společenského postavení v „dlouhém“ 19. století

Michaela Žáková
[Academia](#), 2023

Práce sleduje jednu ze strategií šlechty k uchování sociálního a ekonomického postavení elity prostřednictvím umístování neprovdaných dcer do ženských šlechtických nadací na příkladu uchazeček o prebendy Tereziánského ústavu šlechticů na Pražském hradě. Hledá odpovědi na otázky, jakými prostředky se urozené ženy o nadační místa ucházely, jaké byly jejich osobní motivace a které faktory o výsledku přijímacího řízení rozhodovaly. Předmětem zájmu jsou životní osudy konkrétních aristokratek, stejně jako otázky, jakým způsobem přijetí prebendy ovlivnilo jejich životy a jaké alternativy existenčního zajištění volily v případě, že neuspěly.

Více se dozvíte v [podcastu](#) »

DYNAMICKÝ LOGOS

O významové stavbě světa

Michal Ajvaz
[Filosofia](#), 2023

Kniha začíná pohledem na vázu stojící na stole. Jak je možné, že vidím vázu, a ne barevné skvrny? Jak je možné, že se mi představuje jako věc s vnitřkem a zadní stranou, třebaže ty jsou před mým pohledem skryté? Co všechno mi o sobě váza říká? Jakým způsobem mi vypráví o svém účelu, o své minulosti a budoucnosti, jak mi odhaluje svět, s nímž je spjata? Skutečnost se mi zjevuje prostřednictvím významů. Jaká je povaha významů „tvar“, „vzdálenost“, „látka“, „prostor“, „čas“ – tedy významů, o kterých si myslíme, že je dokonale známe, ale nikdy jsme se nepodívali, jak jsou vlastně udělané? Jednotlivý význam může vystupovat pouze jako součást významové stavby – jaká je povaha této stavby? V čem se shoduje a v čem se liší významová stavba vnímání a promluvy nebo textu? Dají se tyto dvě stavby oddělit, anebo se prolínají? Kniha *Dynamický logos* se pokouší na tyto otázky odpovědět.

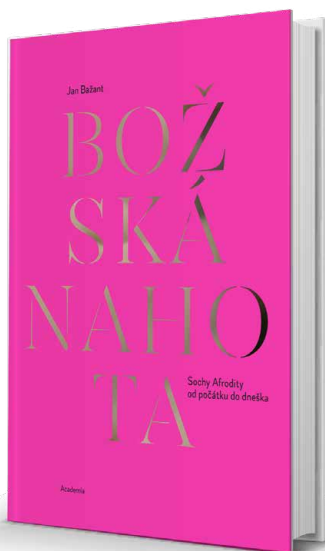

BOŽSKÁ NAHOTA

Sochy Afrodity od počátku do dneška

Jan Bažant
[Academia](#), 2023

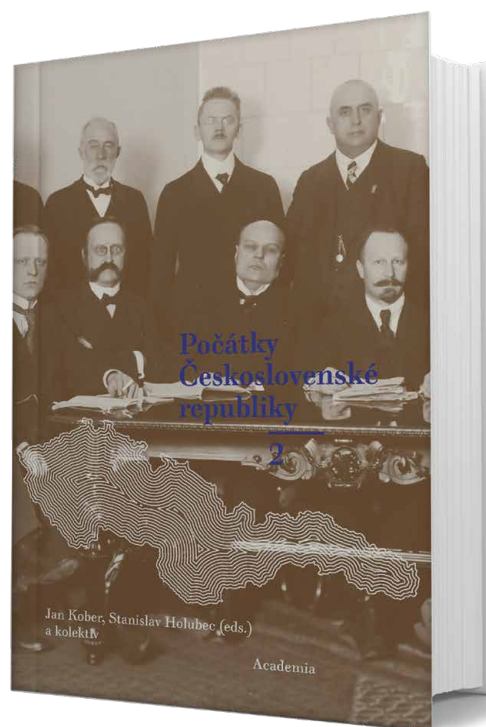
Afroditu, kterou Římané převzali jako Venuši, máme spojenou s „věčnou krásou“, její zobrazení jsou považována za vizualizaci „podstaty ženství“. Kniha *Božská nahota. Sochy Afrodity od počátku do dneška* se zaměřuje na dramatické proměny v pojetí soch antické bohyně sexuality, jež byly důsledkem přehodnocení božstev, rituálů, nahoty, postavení žen a výtvarné kultury. Tak tomu bylo i v poantickém světě, který se k antickému Řecku a Římu a jeho výtvarnému umění znovu a znovu až do současnosti vrací, ale vždy z jiné pozice, s jiným cílem a s jinými výsledky. Zobrazení Afrodity/Venuše tak neustále oscillovalo mezi dvěma protikladnými póly: fascinující božskostí, jež je z principu nezobrazitelná, a ženskostí, atraktivní o to víc, čím více naopak odpovídá naší vizuální zkušenosti.

POČÁTKY ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY 2

Jan Kober, Stanislav Holubec
[Academia](#), 2023

Druhý svazek kolektivní monografie *Počátky Československé republiky* se soustřeďuje na vymezené časové období let 1918 až 1925, tedy na dobu klíčovou pro vnitřní ustavování a stabilizaci nového státu. Přibližuje čtyři zásadní okruhy témat, jež se týkají utváření politického systému a politické kultury, volebního práva, státní správy a samosprávy v prvních letech republiky, právní reformy a vzniku obou ústav a konečně konsolidace státu z hlediska postavení národnostních menšin i utváření armády a bezpečnostních složek. Široce pojaté dílo se v jednotlivých částech zaměřuje nikoli jen na popis státních institucí či jednotlivé právní reformy, ale zabývá se také některými praktickými důsledky, které pro občany reformní změny znamenaly. Může dobře posloužit zájemcům o tuto důležitou etapu našich dějin, od které nás dělí již století.

KNIHA DĚJINY LIDÍ Z NAKLADATELSTVÍ ACADEMIA získala cenu Magnesia Litera

Publikace **Martina Rychlíka** *Dějiny lidí* uspěla v soutěži Magnesia Litera v kategorii publicistika. Ocenění, které autor převzal 17. dubna 2023 během ceremoniálu na Nové scéně Národního divadla, podtrhuje její čtenářský úspěch – v předchozím roce se totiž stala vůbec nejprodávanější knihou z produkce Nakladatelství Academia.

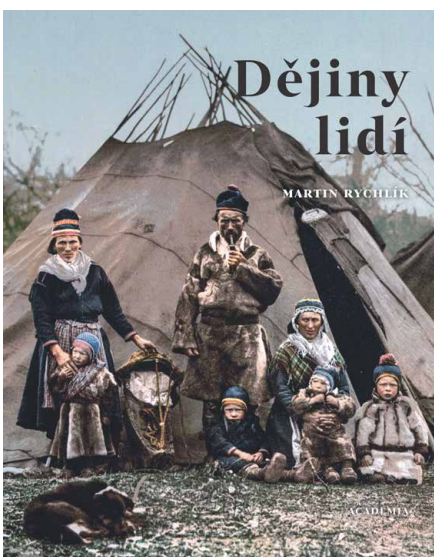
Co si představit pod názvem knihy *Dějiny lidí*, kterou napsal etnolog, historik kultury a vědecký novinář Martin Rychlík? Ředitel Nakladatelství Academia Jiří Padevět říká, že nejde o dějiny válek a politických klání, ale dějiny civilizací, jejich forem, a především hledání toho, co máme společné: „Věřím, že nachází tolik společného, že se při čtení můžete na chvíli cítit jako příslušník indiánského kmene z Amazonie nebo jako beduín.“

Martinu Rychlíkovi se podařilo složit hold lidskému druhu a ukázat, že máme shodného víc, než si myslíme. Možná i proto *Dějiny lidí* proměnily nominaci v [ocenění](#) a získaly velkou přízeň čtenářů a čtenářek. Letos se kniha dočkala druhého dotisku.

73 KAPITOL, 650 STRAN A VÍCE NEŽ 1200 ILUSTRACÍ

„Umyjte si před čtením, prosím pěkně, ruce, nečtěte knihu při jídle...“ připomínají strážci dobrých mravů v jedné

z kapitol, která se věnuje etiketě. Objemná a obrazově bohatá publikace Martina Rychlíka si určitě také zaslouží vlnidné čtenářovo zacházení. Má více než 650 stran a na 1200 ilustrací a fotografií.

Původně novinový seriál, který pravidelně vycházel dva a půl roku v *Lidových novinách* v rubrice Orientace, se nakonec díky Nakladatelství Academia přetavil do velké knihy: „Vychází z konceptu kulturních univerzálií – tedy toho, co spojuje všechny kultury a lidi v čase a prostoru,“ říká Martin Rychlík. Těchto univerzálií je, stejně jako kapitol v knize, sedmdesát tři. V polovině čtyřicátých let dvacátého století jejich soupis pořídil kulturní antropolog George P. Murdock.

„Všichni lidé na celém světě gestikulují, mají hry, všechny kultury mají kalendáře a nějakým způsobem organizují svůj rok, všichni používáme jazyk,“ doplňuje Martin Rychlík. Jednotlivé příklady ale také odhalují, jak

moc se můžeme lišit. Kniha nahlíží do života stovky rozličných etnik.

Více se o knize *Dějiny lidí* dozvíte přímo od autora na [YouTube kanálu](#) Nakladatelství Academia. Produkci Nakladatelství Academia můžete také sledovat na [Facebooku](#), [Instagramu](#) a [Twitteru](#).

Více se dočtete [zde](#) »

TOP GRANTS FOR THE VERY BEST SCIENTISTS

Original ideas and a well-written application. Without this, it is hard to get one of the ERC grants. **How can you succeed in the tough competition and improve your chances of attaining generous funding? Why are we lagging behind other EU countries?**

European Research Council (ERC) grants are, without exaggeration, the *crème de la crème* of targeted support available to European researchers. They fund research in all fields of science that has the chance to transcend the boundaries of current knowledge and make history. It is no wonder then that only the very best get to reap the rewards.

THE ONLY CRITERIA? QUALITY

Since 2007, the ERC has supported frontier research – i.e., research that leads to ground-breaking discoveries. The basic principle is bottom-up, i.e., funding projects led by individual researchers and their teams without prescribing any thematic priorities. The ERC can be considered one of the most successful parts of the EU’s Framework Programmes for Research and Innovation.

Grant funding has progressed from the Seventh Framework Programme “Ideas” through “Horizon 2020” to the current Ninth Framework Programme “[Horizon Europe](#)”. Together with Marie Skłodowska-Curie Actions and Research Infrastructures, it forms [Pillar I](#) focusing on excellent research.

To date, ERC grants have supported more than 12,000 projects and more than 10,000 researchers. One hundred thousand applications have been assessed by evaluation panels. For the period of 2021–2027, the ERC is managing EUR 16 billion – i.e., 17% of the Horizon Europe budget – of which around two thirds are allocated to support researchers up to 12 years after obtaining their PhD.

“Researchers from all over the world can apply for a grant, provided their research occurs in an institution of an EU Member State – or in a country associated with the Framework Programme. The only evaluation criteria are the quality and potential of the proposal and of the principal investigator,” explains Eva Zažímalová. The President of the CAS was previously a panel evaluator for the ERC and since 2021 has been a member of the European

Commission’s independent scientific advisory group. The seven-member Group of Chief Scientific Advisors helps with EU policymaking.

FROM NOVICES TO MATADORS

The ERC provides five types of grants. It supports researchers at different stages of their careers, but it also considers research teams and the potential use of the outputs of funded projects. Two of the grants are aimed at promising researchers. The ERC Starting Grants for researchers within 2–7 years of defending their PhD support research with up to EUR 1.5 million over five years. Applications for ERC Consolidator Grants, which involve up to EUR 2 million, are open to those who have completed their PhD within 7–12 years.

Researchers who have already earned international recognition can apply for ERC Advanced Grants and EUR 2.5 million for five-year projects. Collaboration between researchers at an interdisciplinary level is supported by the Synergy Grant – a group of 2–4 researchers and their teams working on a six-year project can receive up to EUR 10 million.

Eva Zažímalová explains that the point of the unique grant scheme is to interconnect research fields and disciplines, thus enabling unconventional approaches. “In addition, once their projects end, successful PIs of all types of grants can apply for EUR 150,000 for a period of eighteen months in the form of a Proof of Concept Grant, which supports the use of results and their implementation in practice,” she adds. The ERC also supports the application of scientific results, which the CAS has been emphasising for a long time.

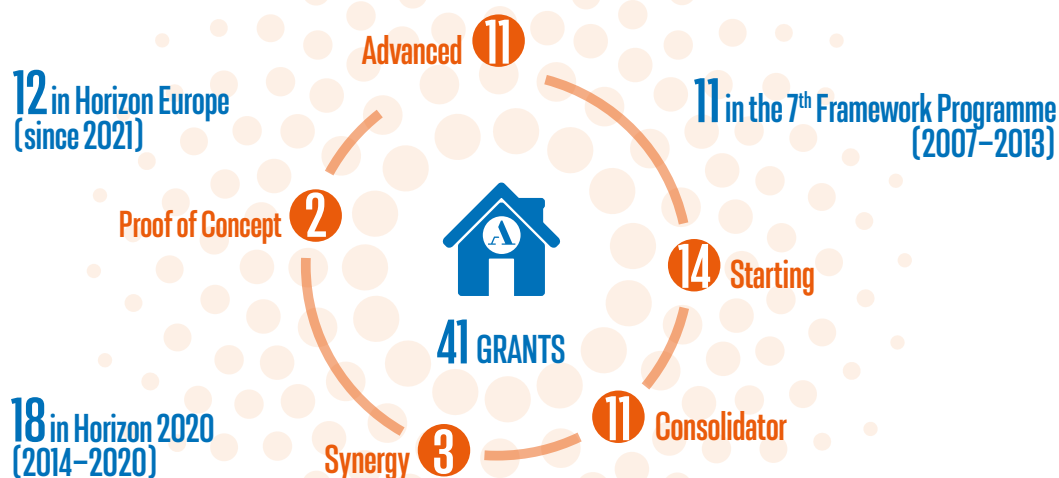
The ERC also supports equal opportunities. Thus, applicants can apply for an extension of the time limit for Starting and Consolidator Grants, which concerns the period after the award of the grant, due to maternity or parental leave and possible long-term illness.

GRANTS FOR THE BEST IN THE CZECH ACADEMY OF SCIENCES

ALTERMAG, MEMPOP, InterMet. For the uninitiated reader, these cryptic codes are examples of acronyms for >

ERC GRANTS: HOW IS THE CZECH ACADEMY OF SCIENCES FARING?

projects of successful CAS researchers that have been supported by the ERC under the Horizon Europe programme. There are 11 of them to date and we can find representatives of all types of grants.

The most recent success of our researchers has recently made the rounds through the Czech scientific community. Advanced Grants were awarded to brothers Pavel and [Tomáš Jungwirth](#), who have thus achieved two firsts: Tomáš Jungwirth from the [Institute of Physics of the CAS](#) became the first Czech to receive an Advanced Grant for the second time, and [Pavel Jungwirth's](#) workplace, the [Institute of Organic Chemistry and Biochemistry of the CAS](#), has joined the ranks of the top Czech research institutions with its three Advanced Grants.

At present, we have seven male recipients and four female recipients of ERC grants in our institution – besides the abovementioned institutes, for instance, from the [Institute of Biotechnology](#), the [Biology Centre](#), and the [Institute of Ethnology](#). The list of successful applicants for ERC grants can be found [here](#).

ERC grants are a significant cost for scientists and their institutions. As of October 2022, the ERC has supported

a total of 64 Czech projects with almost EUR 100 million since its establishment. However, in European comparison, the Czech Republic is behind in the number of received ERC grants. The University of Helsinki, for instance, achieved a similar number to the entire Czech Republic as of last year. However, the trend in the number of applications submitted and their success rate shows an upward trend.

In an effort to make better use of the grant potential of Czech researchers, the Czech Academy of Sciences, in cooperation with Charles University, established an expert group to support applicants in ERC calls at the beginning of 2021. Its task is to help researchers with the preparation of the scientific part of the application.

“Only the best of the best can truly advise, and also motivate, Czech scientists to greater involvement in ERC grants. The criteria are demanding, with only about one in ten applications succeeding. Therefore, our expert group includes only individuals who have direct experience in evaluating or dealing with ERC projects,” emphasises Eva Zažimalová, President of the CAS.

In the following interviews, the Vice Presidents of the CAS share their views on ERC grants.

TWO JUNGWIRTH BROTHERS, TWO GRANTS OF CZK 120 MILLION

Apart from their parents, brothers Pavel and Tomáš Jungwirth have something else in common since this year. The two researchers have each been awarded an ERC Advanced Grant. Physical chemist Pavel Jungwirth from the Institute of Organic Chemistry and Biochemistry of the CAS succeeded with a project aimed at modelling the action of ions in biological environments, while physicist Tomáš Jungwirth from the Institute of Physics of the CAS impressed with his discovery of altermagnetism. The ERC grants, whose new recipients were announced on 30 March 2023 by the European Research Council, are considered a testament to the quality of research in Europe and worldwide. In the Advanced category, only about 200 scientists in the EU receive them each year.

ERC GRANTS: DON'T BE SHY AND KEEP AT IT

1. Which project that has received an ERC grant in your scientific field would you highlight?
2. Is the awarding of ERC grants subject to “trends”? Is it possible to guess which projects have a higher chance of succeeding?
3. What are the prerequisites for a successful application? What advice would you give to colleagues to improve their chances? What should they prepare for?

Ilona Müllerová

Vice President of the Czech Academy of Sciences, Institute of Scientific Instruments of the CAS

1. CAS researchers from the first research area have been or are currently working on seven projects supported by the European Research Council. Tomáš Jungwirth from the Institute of Physics received an ERC Advanced grant in 2011, the Institute of Mathematics has also been successful with two projects as well as the Institute of Scientific Instruments. Receiving an ERC grant is a huge success in itself and it's practically impossible to single out only one of them. However, the project of Tomáš Čižmár from the Institute of Scientific Instruments is the closest to my field. It focuses on holographic endoscopy for use mainly in neurology. Čižmár received an ERC Proof of Concept grant, which is a follow-up to his 2016 ERC Consolidator grant. Neurological disorders are one of the most serious burdens we face as a society. The WHO states that stroke is the second leading cause of death – approximately 6.5 million people die from it every year. Approximately fifty percent of stroke survivors remain chronically disabled. Čižmár's research should provide a tool

to unravelling many of the mysteries of these serious diseases and advancing their treatment and prevention.

2. Not really. A successful candidate must have a good résumé in their research field, and it isn't easy to just up and shift focus. However, they can respond to current challenges and direct further research with the intention to positively impact society. As far as I know, the ERC Scientific Council does not set priority guidelines for the call. However, it does update the structure of the evaluation panels according to the topics of applications from previous years or research trends noticed by the ERC experts.
3. What's important is the quality of the research work, the results achieved, and the recognition of the international community. Applicants can also compare their results with the PIs who were successful. Unfortunately, “our” applications often don't make it past the first round, during which the proposal summary is evaluated along with the results to date. This is where we have the most room for improvement. The project proposal must be convincing and understandable even for evaluators who are not always directly from the given field. The applicant must demonstrate that their project is ground-breaking in some particular way and highlight the importance of the results achieved. In short, they should allocate sufficient time to writing up the project.

Zdeněk Havlas

Vice President of the Czech Academy of Sciences, Institute of Organic Chemistry and Biochemistry of the CAS

1. Even just receiving one of the ERC grants is praiseworthy. However, if you're “forcing” me to choose only a few, I do so knowing that I'm likely causing offence to those left out. My purely personal, biased opinion, then: I like two ERC Starting Grants. The first one is a project led by my colleague [Hana Macíčková Cahová](#) from my home institute with the acronym StressRNAction on protective non-canonical >

RNA caps. The second project led by [Tomáš Slanina](#), also from the [Institute of Organic Chemistry and Biochemistry](#), examines electron deposition in chemical bonds. It should yield new molecular solar electric batteries.

2. One trend is evident: the proposed projects must have a high degree of originality. Projects like “For the past 20 years, I’ve been working on ...” are unlikely to succeed. Proposals that aim at fashionable topics probably have an advantage, but this isn’t always the case. If someone wants to succeed, they have to factor in originality and which new things they want to examine.

3. Above all, the applicant must consider the choice of topic and in what way they can offer a better project than the competitors. They must be able to present the project succinctly, even to experts from slightly different fields, and at the same time formulate it precisely. They should avoid inflating the proposal. I am currently the opponent to a Starting Grant and the proposal comprises only several pages of well-chosen sentences. As I have already pointed out, the most important thing is to think about the originality of the research questions. The results must advance research in the given field. Or at least they must promise to do so – but that is not the ideal approach.

Ondřej Beránek

Vice President of the Czech Academy of Sciences,
Oriental Institute of the CAS

1. This is a tricky question – because we ought to single out every one. Unfortunately, winning an ERC grant in our country – across fields – is not yet so common that one could only mention some of them and keep others quiet. All the recipients, in this case for the humanities and social sciences, deserve recognition and thanks, whether they are developing historical, anthropological, or even economic topics.

2. I don’t think there are any “trends” at play and that success can be estimated. Of course, sometimes it can be useful to submit a proposal exploring currently “hot” topics – typically, for instance, migration, big data, cybersecurity, etc. Even so, the assessment process is to a large extent arbitrary, and it’s possible to succeed with topics

that go against the grain and perhaps challenge something that has long been considered dogma. In general, the ERC values novelty and originality and is most enthusiastic about researchers who think outside the box and bring something that has never been attempted before.

3. The main thing is not to be shy and just keep at it. We have researchers with great training and backgrounds. If they have a ground-breaking idea, a clear research hypothesis, and a set of new research questions that go beyond “what is known” and what they’ve been doing – those are already the first steps toward success. It is also certainly a good idea to have junior researchers in the research team, including PhD students whose contribution to the research culminates in a dissertation. In terms of the application process itself, the Academy, in collaboration with other institutions, regularly organises seminars and workshops where applicants can get feedback on their ideas and applications and then ‘fine-tune’ them. It’s also important not to underestimate the oral interview. So go for it – failure is forgiven, and receiving an ERC grant could change your life and your research field!

ARE YOU APPLYING FOR AN ERC GRANT? CONTACT THE CAS HEAD OFFICE

The European Research Area Unit of the Division of International Cooperation of the CAS Head Office provides news about the European Research Area to scientists on its website. You can also subscribe to the weekly newsletter. “If you are considering applying for an ERC grant, you can contact our staff. We will be happy to provide you with more information,” says Julie Smilnická, Director of the Division of International Cooperation of the CAS Head Office. The so-called national contact point for the ERC is the Technology Centre Prague, which organises seminars and lectures on the ERC and its grants.

**Nuclear
Compartments
and Gene
Expression**

**Novel Methods
in Nuclear
Research and
Diagnostics**

**DNA Replication,
Repair
and Disease**

**27th
Wilhelm
Bernhard
Workshop
on the
Cell
Nucleus**

**Pathogenesis
and Cancer**
organized as a
Symposium of the
Society for Histochemistry

**Nuclear Lipids
and Phase
Separation
in Health and Disease**
organized as a workshop of
the COST Action CA 19105

**19 – 23 Jun 2023
Prague, Czech Republic**

STIPENDS

FOR YOUNG RESEARCHERS
BY THE INTERNATIONAL
VISEGRAD FUND & SOCIETY
FOR HISTOCHEMISTRY

Apply

PROGRAM

COMPOSED OF 5 SESSIONS
INCLUDING POSTER
SESSION, EXHIBITION AND
RICH SOCIAL PROGRAM

Register

INTER- NATIONAL

PROGRAM COMMITTEE
CONSISTING OF ESTABLISHED
SCIENTISTS FOCUSING ON
THE CELL NUCLEUS

Learn more

The forthcoming law on research, development, innovation, and knowledge transfer, the outlook for the funding of the CAS from the state budget for the coming years, and the recent successes of researchers from the CAS institutes. These topics and more were discussed at the 61st session of the Academy Assembly on 18 April 2023 at the National House Vinohrady in Prague. As per tradition, it was also attended by representatives of Czech politics, including the Czech Minister of Science, Research and Innovation, Helena Langšádlová. Eva Zažímalová, President of the CAS, underlined the importance of the aforementioned forthcoming law: “Our vision is to create systemic conditions so that important discoveries made by researchers in the Czech Republic and funded by our taxpayers will also be implemented in the Czech Republic.”

He refers to his approach to research as philosophical archaeology. Alain de Libera, French writer and, above all, world-renowned expert on medieval philosophy, received

the Josef Dobrovský Honorary Medal for Merit in the Philological and Philosophical Sciences, awarded by the CAS, on 19 April 2023. The academic is staying in the Czech Republic for several days during which he delivered two lectures. Alain de Libera’s main research interests include medieval logic, metaphysics, epistemology, and philosophical theology. In these areas, he mainly focuses on how people in the Latin Middle Ages perceived ancient and Arabic philosophy. He is also interested in the phenomena of the transmission of philosophical knowledge and the transfer of learning. In recent years, the scholar has sought to interconnect historical–philosophical research with contemporary philosophy and to uncover the origins of various concepts and phenomena in contemporary philosophical thought by means of what he calls the approach of philosophical archaeology. De Libera is a laureate of several awards as well as a professor emeritus at the Collège de France, considered to be France’s most prestigious research institution. •

VĚDA FOTOGENICKÁ VÁCLAV KRIŠTŮFEK

Ústav půdní biologie a biogeochemie Biologického centra AV ČR
Roj včel ve vás probouzí myšlenku na nesmrtelnost včelího superorganismu.

FOTOGRAFICKÁ SOUTĚŽ ZAMĚSTNANCŮ

Akademie věd ČR

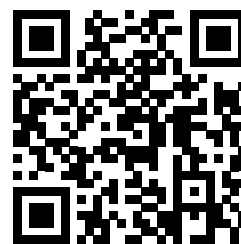

Přihlašujte fotografie

v termínu **2. 5. 2023 – 16. 6. 2023** do soutěžních kategorií.

Možná právě Váš snímek bude reprezentovat Akademii věd ČR
v prestižním kalendáři pro rok 2024!

Více informací na vedafotogenicka.cz

AKADEMICKÝ BULLETIN

Akademie věd
České republiky

Vydává

Středisko společných činností AV ČR, v. v. i.
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
IČO 60457856

Adresa redakce

Odbor akademických médií DVV SSČ AV ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
tel.: +420 221 403 513
e-mail: wernerova@ssc.cas.cz

Šéfredaktor

Viktor Černoch
e-mail: cernoch@ssc.cas.cz

Editor

Luděk Svoboda
e-mail: svobodaludek@ssc.cas.cz

Redaktorky

Zuzana Dupalová, Leona Matušková a Markéta Wernerová

Fotografka

Jana Plavec

Produkční

Markéta Wernerová

Korektorka

Irena Vítková

Překladatelka

Tereza Novická

Sociální sítě

Anna Jaklová

Grafika

Josef Landergott a Luděk Svoboda

Redakční rada

Markéta Pravdová (předsedkyně), Ondřej Beránek (místopředseda),
Martin Bilej, Eva Doležalová, Zdeněk Havlas, Jiří Chýla, Jiří Ludvík,
Ilona Müllerová a Kateřina Sobotková

Elektronický měsíčník *AB / Akademický bulletin* vychází jednou měsíčně kromě července a srpna (10× ročně) výlučně pro vnitřní potřebu Akademie věd ČR. Uzávěrka dalšího čísla je vždy **do konce předchozího měsíce**. Číslo 4/2023 vyšlo 28. dubna 2023.

Jakékoli šíření části či celku v libovolné podobě je bez písemného souhlasu vydavatele výslovně zakázáno. Nevyžádané materiály se nevracejí. Za obsah inzercí redakce neodpovídá. Změny vyhrazeny.

Všechny texty stejně jako fotografie na str. 2, 3, 8–10, 19, 20, 22 jsou uvolněny pod svobodnou licencí CC BY-SA 3.0 CZ.

https://www.linkedin.com/company/akademie-ved-ceske-republiky/akademie_ved_cr

https://twitter.com/akademie_ved_cr

www.avcr.cz

<https://cs-cz.facebook.com/akademieved/>

<https://www.instagram.com/akademievedcr/>

<https://twitter.com/CzechAcademy>

Máte námět na téma nebo byste chtěli přispět článkem do rubriky „Z pracovišť“? Napište nám na cernoch@ssc.cas.cz nebo svobodaludek@ssc.cas.cz.